

Türkiye'nin Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Politikasının Meşruiyeti*

The Legitimacy of Türkiye's Policy on Syrian Asylum Seekers

Özgür Üzelakçıl¹

Öz

Bu makale, Türkiye'nin Suriyelilere yönelik göç politikasının meşruiyetini değerlendirmektedir. Makale, politikanın toplumsal rızasını, gerekliliğini ve yasallığını incelemekte ve Michael Mann'ın devlet kapasitesi teorisini bu analize uygulamaktadır. Makale, Türkiye'nin Suriyelilere yönelik göç politikasının meşruiyeti ile devlet kapasitesi arasında bir ilişki olduğunu ileri sürmektedir. Bu ilişkiyi incelemek için, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemi kullanılarak Türkiye'nin Kilis, Mersin ve İstanbul bölgelerinde 390 vatandaş üzerinde bir anket çalışması yapılmıştır. İlk olarak, argümanları test etmek için bir korelasyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar, toplumsal rıza, gereklilik öncesi ve yasal faktörlere bağlılık ile devletin kapasitesi arasında bir korelasyon olduğunu göstermektedir. İkinci olarak, devletin kapasitesi ile rıza, yasallık ve gereklilik arasındaki doğrusal ilişkiyi belirlemek için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon modeli, $F(148.177)$ ve $sig(0.000)$ değerlerinin de gösterdiği gibi istatistiksel olarak anlamlıdır. Model, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkendeki varyasyonun yaklaşık %53'ünü açıkladığını göstermektedir. Türkiye'nin Suriyelilere yönelik göç politikasının toplumsal rıza, gerekliliğine inanç ve yasallığı içeren bir meşruiyet sağlayamaması nedeniyle devletin altyapısal gücünde bir eksiklik yaratabileceği öngörülebilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Meşruiyet, Rıza, Gereklilik, Yasallık, Devlet kapasitesi

ABSTRACT

This article assesses the legitimacy of Türkiye's immigration policy towards Syrians. The article examines the societal consent, necessity and legality of the policy, and applies Michael Mann's state capacity theory to this analysis. The article posits a correlation between the legitimacy of Türkiye's immigration policy towards Syrians and state capacity. To examine the relationship, a survey was conducted on 390 citizens in the Kilis, Mersin, and Istanbul regions of Türkiye using a non-random sampling method. Firstly, a correlation analysis was conducted to test the arguments. The results indicate a correlation between societal consent, belief in necessity, and adherence to legal factors and the state's capacity. Secondly, a multiple regression analysis was conducted to determine the linear relationship between the state capacity and consent, legality and necessity. The regression model is statistically significant, as shown by the $F(148.177)$ and $sig(0.000)$ values. The model shows that the independent variables explain around 53% of the variation in the dependent variable. It can be predicted that Türkiye's immigration policy towards Syrians may create a deficiency in the infrastructural power of the state, as it cannot provide legitimacy that includes social consent, belief in its necessity and legality.

Keywords: Legitimacy, Consent, Necessity, Legality, State capacity

*Bu makale; yazarın "Türkiye'de Suriyeli göçmenlere yönelik politikalar: Devlet kapasitesi ve meşruiyet sorunu" başlıklı doktora tezinden türetilmiştir.

¹Corresponding Author: (Dr.) Adana, Türkiye, ozguruzel0101@gmail.com, 0000-0003-1807-0413

GİRİŞ:

Türkiye konumu itibarıyla, tarihsel süreçte birçok kez kitlesel göçlerle karşılaşmış ve bu göçleri yönetirken insani prensipleri önclemiştir. Türkiye; bu yaklaşımını Suriye iç savaşı sonrası Suriyelilere yönelik açık kapı politikasıyla sürdürmüştür. Söz konusu politika temellendirilirken; tarihsel, kültürel ve komşuluk bağları vurgulanmış ve hatta Suriyelilere geçici koruma statüsü sağlanmıştır.² Bununla beraber, altyapısal iktidar gücüne dayanarak gerçekleşen açık kapı politikası, Suriyelilerle birlikte vatandaşları da etkilemiştir. Dolayısıyla, bu politikanın vatandaşlar nezdinde meşruluğu, iktidarın kullandığı altyapısal gücün nasıl kullanıldığına ve yeterliliğine bağlı olarak değişecektir. Çalışmada; Suriyelilere yönelik politikaların, Michael Mann'ın çerçevesini belirlediği devlet kapasitesi ve altyapısal iktidar boyutları üzerinden, meşruiyeti araştırılmıştır. Alınan kararların toplumsal rızaya dayanması, gerekliliğine olan inancın olması ve yasal olması meşruiyeti sağlayabilecek kistaslardır. Bu anlamda; Suriyelilere yönelik politikaların meşruiyetini sorgulamak ve devletin altyapısal gücü ile olan ilişkisini ortaya çıkarmak araştırma sorumuzu oluşturmuştur. Bu amaçla; vatandaşların algılarını ölçmek için, Mersin ili Mezitli ilçesinde, İstanbul ili Fatih ilçesinde ve Kilis il merkezinde yaşayan vatandaşlardan anket yöntemiyle toplanan veriler, nicel bir araştırma yaklaşımıyla ve SPSS 22 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Çalışmada öncelikle, Mann'ın düşünsel yapısında tasvir ettiği "Devlet Kapasitesi ve Altyapısal İktidar" olguları, kuramsal çerçeve içinde sunulmuştur. Daha sonra çalışmanın yöntemine ve saha araştırmasına dair süreç anlatılmıştır. Suriyeli sığınmacılara³ yönelik politikaların sunulduğu diğer bölümde ise; politik kararların düşünsel arka planına, ekonomik sonuçlarına, güvenlik ve politik boyutlarına değinilmiştir. Bir sonraki bölümde ise; saha araştırmasının geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlayan veriler belirtilmiştir. Çalışmanın bulgular bölümünde ise öncelikle, İstanbul ili Fatih ilçesi, Mersin ili Mezitli ilçesi ve Kilis il merkezi bölgelerini kapsayan yer değişkenleri arasında, sorulara verilen cevaplar açısından, bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Akabinde; bağımsız değişkenler olarak sunulan, bu politikalara ilişkin değişim isteğinin içeriden gelmesi (Rıza), Suriyelilere yönelik politikaların demokrasi ilkelerine uygunluğu (Yasallık) ve Suriyelilere yönelik politikaların haklı nedenlere dayanması (Gereklilik) ile bağımlı değişken olarak sunulan devlet kapasitesi arasındaki ilişki korelasyon analiziyle araştırılmıştır. Bu ilişkinin ardından, değişkenler arasında etki düzeyini ölçecek olan regresyon analizi yapılmıştır. Nihayetinde, elde edilen verilerden oluşan çıktılar, yorumlanarak sonlandırılmıştır.

1. Kuramsal Çerçeve: Meşruiyet Kavramı Temelinde Devlet Kapasitesi

Meşru kabul edilen bir yönetimde; siyasal kurumlar, politik sorunları toplumla uyum içinde çözecektir. Toplumsal uyumdan uzaklaşan yönetimler ise meşruiyet krizi ile karşılaşabilecektir (Lipset, 1959). Bir diğer ifadeyle; sürdürülebilir bir meşruiyet rıza, yasallık ve gereklilik unsurlarına dayanacaktır (Hechter, 2009). Meşruiyet farklı boyutlarla anlatılabilir. Örneğin siyasal meşruiyet, ahlaki veya inanç değerlerini kabul ederek veya kurallara itiraz etmeme olarak görülebilir (Sangiovanni, 2019). Devletin politikalarını uygulaması için çıkardığı kanunlara vatandaşların verdikleri onay da bir nevi meşruiyet ölçüsüdür. Bu konuda, meşruiyet'e rıza (act of consent), yasallık (legality) ve gereklilik (necessity) prensipleriyle ulaşılabilecektir (Gilley, 2006). Yasallık, kuralların adalet ve insan hakları temelinde oluşması (Gilley, 2012) ve kararlara katılımın olmasıyla gerçekleşirken; gereklilik ise egemen olanın eylemlerini makul gösteren bir kaynakla görülecektir. Rıza unsuru ise kaynağını dini veya kültürel bir öğeye dayandıracaktır (Beetham, 2001; Parkinson, 2003; Gilley, 2012).

²Göç İdaresi Başkanlığı resmi sayfasında (<https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler>) açık kapı politikasının alınmasına dair neden vurgulanmıştır.

³ Çalışmada Türkiye'deki Suriyeliler için sığınmacı kavramı, sosyolojik açıdan tercih edilmiştir. Türkiye'de Suriyeli sığınmacılar, hukuki olarak "Geçici Koruma Statüsü" altındadır. Çalışmada kullanılan sığınmacı ifadesi, Suriyelileri tanımlarken; sığınmacılara yönelik politikalar da Suriyeli sığınmacılara yönelik politikalarla işaret etmektedir.

Kararların meşru sayılmasında etkin olan bu üç durum aynı zamanda, düzen, istikrar ve etkinlik sağlayacak ve dolayısıyla meşruiyet krizini bertaraf edecektir (O’Kane, 1993). Mann ise; meşruiyeti altyapısal iktidarla ilişkilendirerek, iktidarın maddi ve manevi kaynaklar açısından topluma nüfuz edebilme becerisi oranında meşruiyeti yakalayabileceğini vurgulamıştır.

Mann iktidarın yönetim yaklaşımının toplumdan uzak olması durumunda despotik gücün etkin olacağını, topluma yakın bir yaklaşım gösterirse altyapısal gücün öne çıkacağını ve bunun müzakere yolunu açarak, toplumsal yapının düşünsel, iktisadi, güvenlik ve politik unsurlarına nüfuz edebileceğini vurgulamıştır (Moran, 1998). Devlet bu boyutlar çerçevesinde toplumda etkin olacaktır (Mann, 2012a). Nihayetinde Mann’a göre ideolojik olarak fikir ve inançlar; askeri olarak savunma ve güvenlik; iktisadi olarak refah; siyasi olarak adalet ve düzen, altyapısal iktidarın içeriğini yansıtacaktır (Mann, 1986). Öyle ki Mann özellikle göç politikalarında barınma, refah ve güvenlik boyutları üzerinden Avrupa’da oluşabilecek tehlikelere dikkat çekmiştir (Mann ve Hall, 2011). Dolayısıyla despotik iktidarla müzakereden kaçınan ve elitlerin baskın olduğu bir ortamda, demokratik yollar tıkanacaktır (Mann, 2012c). Mann bu yaklaşımın arka planında, devletin tek başına güç kullanması ve otoriterleşme eğilimi olduğunu söylemiştir (Mann, 2012b). Dolayısıyla iktidar, gücü nispetinde başkalarının eylemlerini yönlendirebilmesiyle kapasitesini ortaya koyacaktır (Mann, 2012c). Devlet bunu yaparken; politik gücünün etkisiyle, çevresinde de etkin olabilecektir (Mann, 2002). Mann bu açıdan devleti kamusal hizmet sunan, altyapısal boyutta en üst siyasal erk olarak görmüş (Mann, 2012b) ve onu toplumdaki diğer yapılanmalardan ayırmıştır (Moran, 1998).

Bu açıklamalar ışığında çalışmada; Suriyelilerin yönetiminde suç, barınma ve refah problemlerinin topluma etkisi üzerinden rıza, yasallık ve gereklilik unsurlarına bakılmıştır. Böylece toplumsal yapının politik kararlara ilişkin algılarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Ortaya çıkacak sonuçlar da iktidarın sığınmacı politikalarının ne kadar kabul edildiğine ışık tutacaktır.

2. Araştırmanın Yöntemine ve Saha Çalışmasına Dair Bilgiler

Araştırmada; Suriyelilere yönelik politikalarda toplumsal rıza, yasallık ve gereklilik boyutları açısından, alınan kararların meşruiyeti sorgulanmış ve bu kavramların devlet kapasitesi ile ilişkisi üzerinden bir altyapısal iktidar eksikliği olup olmadığı araştırılmıştır. Kurulan hipotezlerimizde; meşruiyetin kaynağı olarak, rıza, yasallık ve gereklilik unsurları bağımsız değişken olarak sunulmuştur. Bağımlı değişken olan altyapısal iktidar boyutu altında şekillenen devlet kapasitesi kavramı ideolojik, ekonomik, askeri ve siyasal yönlerle değerlendirilmiştir. Dolayısıyla değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve etkisi, politik kararların meşruiyetini izah etmeye yardım etmiştir. Bu izaha dair veriler, nicel bir araştırma yöntemiyle ve anket aracılığıyla derlenmiştir.

Kilis il merkezinde, Mersin ili Mezitli ilçesinde ve İstanbul ili Fatih ilçesinde yaşayan vatandaşlar, çalışmanın çalışma evrenini oluşturmuştur. Ankete katılanlara ait hazır bir listenin sağlanamaması nedeniyle, çalışmada tesadüfi olmayan örneklem yöntemi kullanılmıştır.⁴ Bu nedenle çalışmamızda genellemelerden kaçınılmış ve kişilerin oluşturduğu topluluğa “Araştırma/Çalışma Grubu”⁵ denilmesi uygun görülmüştür. Kişilerin seçiminde isteğe bağlı olarak “Uygun Örnekleme” metodu kullanılmıştır. Sonuçta; ana kütleyi içeren üç yer, kendi arasında homojenlik gösterecek şekilde, toplumsal ve ekonomik farklılıkları gözetilerek tercih edilmiştir. Çalışılan yerler arasındaki farklılığın kriterleri, İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırılması (İBBS) kapsamında belirlenmiştir. Buna göre; farklı nüfus özellikleri içermesi ve fazla göç alması nedeniyle İstanbul ilinden Fatih ilçesi seçilmiştir. Turizm yoğunluğu ve deniz ticaretinin olması sebebiyle Mersin ilinden Mezitli ilçesi tercih edilmiştir. Son

⁴ Araştırmaya katılan 390 kişinin; 0.05 örneklem hatası göz önüne alındığında, toplam katılımcı sayısının temsiline yetebilecek bir örneklem büyüklüğü olduğu kabul edilmektedir.

⁵ Tesadüfi olmayan örneklem kullanılması halinde oluşturulan gruba Çalışma grubu demek ve genelleme yapmamak daha doğru olacaktır (Neuman, 2014).

olarak da Kilis il merkezi sınıra olan yakınlığı, tarım ve hayvancılığa dayalı ekonomisi sebebiyle çalışmamızda yer almıştır. Sonuç itibarıyla; gelişmişlik açısından, İstanbul ili Fatih ilçesi birinci derece, Mersin ili Mezitli ilçesi ikinci derece ve Kilis il merkezi altıncı derece olarak vurgulanmıştır.

Çalışmada kullanılan ana hipotez, "Suriye göç politikasının meşruiyeti ile devlet kapasitesi arasında bir ilişki bulunmaktadır" şeklindedir. Çalışmada alt hipotezlere bakıldığında ise; birinci alt sav, Suriyelilere yönelik politikalara verilen rıza ile devlet kapasitesi boyutu arasında bir ilişki vardır, şeklindedir. İkinci savımız ise; Suriyelilere yönelik politikaların yasallığı ile devlet kapasitesi boyutu arasında bir ilişki vardır. Son alt hipotezimiz ise; Suriyelilere yönelik politikaların gerekliliği ile devlet kapasitesi boyutu arasında bir ilişkinin var olduğuna dairdir. Hipotezlerde yer alan değişkenler arası ilişkilerin yokluğu halinde Ho hipotezi, varlığı halinde ise H1 hipotezi kabul edilecektir.⁶

Çalışmada; hipotezlerin sınanmasına yönelik, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmış ve Suriyelilere yönelik politikalar, devlet kapasitesi ile rıza, yasallık ve gereklilik değişkenleri üzerinden yorumlanmıştır. Veri toplama aracı olarak, TÜİK 2019 nüfus verilerine göre, çalışma evrenini oluşturan 765.363 kişi arasından çalışma grubunu oluşturan 390 Türk vatandaşıyla anket çalışması yapılmış ve katılımcılara 4 konu altında, toplam 60 adet soru sorulmuş ve bu sorular Likert'in beşli ölçeği kullanılarak yöneltilmiştir. İstanbul/Fatih çalışma evrenini oluşturan vatandaşların sayısı 443.090 iken, buradan 228 kişi çalışma grubuna dâhil olmuştur. Mersin/Mezitli çalışma evrenini oluşturan vatandaşların sayısı 204.240 iken, buradan da 102 kişi çalışma grubunu oluştururken; Kilis çalışma evreni oluşturan vatandaşların sayısı 118.033 iken, 60 kişi de bu çalışma grubunu oluşturmuştur.

3. Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Politikaların Görünümü

Suriyelilere yönelik politikaların değerlendirilmesi için öncelikle sorunların anlaşılması gerekir. Yaklaşık 3 milyonu aşan geçici koruma statüsünde Suriyeli olduğu (Göç İdaresi Başkanlığı [GİB], 2024a) düşünüldüğünde, bunların açık kapı politikasıyla ülkeye kabul edilmeleri, geri göndermeme ilkesinden yararlanmaları ile temel ve acil ihtiyaçlarının karşılanmasının zorluğu tahmin edilebilir. Bu 'de facto' durumun hukuki altyapısını Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile 6883 sayılı Geçici Koruma Yönetmeliği sağlamıştır (Göç İdaresi Başkanlığı [GİB], 2024b). Dolayısıyla bu hukuki metinlerin görünürlüğünü, gerçekleşen kurumsal ve yönetsel süreçlerden anlayabiliriz. Örneğin: ilk etapta 10 şehirde ve 257 bin Suriyeliye, 26 geçici barınma merkezi yapılmıştır. Suriyelilerin misafirlik sürelerinin uzamasıyla, uyumlarının sağlanması zaruri olmuş ve kentler içinde ikamet etmelerinin yolu açılınca, 16 Eylül 2020'de bu merkezlerde sadece 59.877 Suriyeli kalmıştır. Bu nedenle; geçici barınma merkezlerinin sayısı 5 ilde 7'ye düşürülmüştür (Göç İdaresi Başkanlığı [GİB], 2024c). Tam da bu sebeplerden dolayı, Suriyeli sığınmacılar ile vatandaşlar arasında gerilimler yaşanmıştır. Gerilimlerin sebepleri daha çok hayata dair ideolojik bakışa, ülkenin ekonomik ve güvenlik hassasiyetlerine dayanmıştır. Ayrıca bu gerilimleri halk yardakçısı (popülist) politik söylemler de tırmandırmıştır.

İdeolojik boyuta bakıldığında; 21 Ağustos 2022'de Türk vatandaşlığı verilen Suriyeli sayısı 211.908 olmuştur. Bu sayının 91.270'i çocuk, 64.271'i yetişkin erkek ve 55.862'i kadındır (Erdoğan, 2022). Bu veriler ışığında, açık kapı politikasının yaratmış olduğu misafirperverlik bakış açısının, aslında kalıcılığa ya da ev sahipliğini rahatsız edici bir düzeye evirildiğini söyleyebiliriz. İktidarın, her ne kadar başta din kardeşliğine vurgu yaparak, toplumsal kabulü artırmaya çalıştığı görülse de vatandaşlar nezdinde toplumsal kabulün istenilen düzeyde gerçekleşmediği aşikârdır (Üzelakçıl, 2021).

Ekonomik görünüm açısından ise; çalışma, eğitim ve sağlık hayatı gibi süreçlerin nasıl yaşandığını irdelemek gerekir. Sığınmacılara yönelik hizmetlerin artan maliyetleri karşısında öncelikle 2015'te

⁶Çalışmada kullanılan hipotezler, yazarın doktora tezindeki ifadelerin kısaltılmış halini içermektedir (Üzelakçıl, 2020, s. 7-8).

Öncüpinar ve Cilvegözü sınır kapılarının kapatılması ve 2016'da açık kapı politikasının sonlandırılması (Morgül, Savaşkan ve Mutlu, 2021), çok da beklenmedik bir karar olarak algılanmamalıdır. Öyle ki gelinen durum, 10'uncu Kalkınma Planı (2014-2018) gibi metinleri de etkilemiştir. Örneğin; işgücü piyasası içinde, göçmen işgücü ihtiyaçları ve düzenlemelerine yönelik bir vizyonda, yüksek nitelikli göçmen işgücünün, Turkuaz Kart uygulamasıyla artı değer yaratması hedeflenmiştir. Bu hedefe yönelik; "Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik" ve "Uluslararası Koruma Başvuru Sahibi ve Uluslararası Koruma Statüsü Sahibi Kişilerin Çalışmasına Dair Yönetmelik" gibi metinlerle vatandaş olmayanların yasal olarak çalışmasına olanak tanınmıştır. Akabinde uluslararası koruma ve geçici koruma altındakilerin işgücü piyasasına erişimlerinin sağlanması ve işgücü piyasasındaki göçmenlerin haklarının korunmasının düzenlenmesi amacıyla "Uluslararası İşgücü Kanunu" kabul edilmiştir (Göç İdaresi Başkanlığı [GİB], Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı: 2018-2023, s. 13). Böylece; Suriyelilerin topluma entegrasyonu sağlayacak kanalları yaratarak, geçici koruma statüsü içindeki misafirlik algısını iyileştirmek amaçlanmıştır (Memisoglu ve Yavcan, 2020). Fakat Suriyelilerin kayıt dışı çalışmalarının önüne geçilemediğini, 100 binin üzerinde olan çalışma izni sayısında görebiliriz. Verilen izin sayısı ile tahmini toplam Suriyeli çalışma çağındaki nüfus sayısının yaklaşık 1 milyon olduğu düşünülürse, arasındaki fark kayıt dışılığı anlatmaya yeterlidir (Del Carpio and Wagner 2015, aktaran Memisoglu ve Yavcan, 2020). Buradaki ikilemi şöyle ifade edebiliriz: UNHCR tarafından yayınlanan "3RP-Regional Strategic Overview-2020-2021" adlı çalışmada, Türkiye'nin Suriyelilere verdiği çalışma izni sayısı 132.497 olarak gösterilse de, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının açıkladığı çalışma İstatistikleri belgesinde, bu sayının 34.573 olduğu görülmüştür (Erdoğan, 2022). Kayıt dışı çalışma düşük ücretler nedeniyle işverenlerce tercih edilirken; yabancılara uygulanan %10'luk kota sınırlamaları nedeniyle de kayıt dışı çalışma tercih edilmektedir. Çalışma hayatında, sığınmacıların vatandaşlarca tercih edilmeyen iş kollarında çalışması, işverenlerin düşük ücretle emek yoğun işlerde eleman bulabilmesi gibi etkilerinin olduğu da yadsınamaz. Hatta düşünülenin aksine ülkenin işsizlik oranına olumsuz bir etkisinin olmadığını, Şubat 2022'de %10,7, Şubat 2023'de %10 ve Şubat 2024'de %8,7 olan mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranlarında görebiliriz (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK]. 08 Eylül 2024).

Eğitim hususunda ise; kitlesel akına karşı açık kapı politikasının uygulanmasıyla oluşturulan geçici barınma merkezlerinde, okul öncesi ve okul çağındaki tüm çocuklara yönelik eğitim hizmetleri sunulmuştur (GİB, 2024c). Fakat gelinen noktada; 6 yaş üstü çocuklar ile Suriyeli kadınların % 40'ı, erkeklerin ise % 35'i ya hiç okula gitmemekte ya da ilkokulu tamamlamamaktadır. Göç İdaresi Başkanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı verilerine göre 2021'de 5-17 yaş arasında, 1 milyon 195 bin Suriyeli çocuk zorunlu eğitim kapsamındadır. Bu sayı, toplam Suriyelinin %31,97'sine denk gelmektedir. Suriyeli çocukların halen % 61,17'si okula erişebilmiştir (Erdoğan, 2022). Eğitime ulaşmak hususunda bürokratik engeller, dil zorluğu, mali zorluklar, sınırlı eğitim materyali, öğretim kadrosu ve kamu okullarının kapasitesi gibi kapasite açığına sebep olan unsurlar olduğu görülmektedir. Türkiye kapasite açığına rağmen, 2016'dan bu yana Suriyelileri resmi eğitim sistemine dâhil etmeye çalışmış (Memisoglu ve Yavcan, 2020) ve tüm okula giden çocuklar için ek sınıflar açmıştır (Atar, Hossain ve Kumasey, 2022). Özellikle; "MEB Orta Öğretim Kurumları Yönetmeliği"nin 29. maddesi ile "Yabancı Uyruklu Öğrenciler" başlığı altında yaptığı düzenlemeler ve Eylül 2014'de çıkarılan MEB'in "Yabancı Uyruklulara Yönelik Eğitim Hizmetleri" başlıklı genelgesi ile sığınmacı çocukların okul kayıtlarında, oturma izni şartı kaldırılarak eğitime katılımın önü açılmıştır (Erdoğan, 2022). Murat'a göre (2022):

"Türkiye'de ortalamada yılda 700 bin Suriyeli öğrencinin, kamu için yıllık eğitim maliyetinin 778 milyon USD civarında gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Türkiye'deki Suriyeli 5-17 yaş grubundaki çocuk ve gençlerin % 90'ının eğitime erişimi sağlandığında bunun yıllık maliyetinin 1.9 milyara çıkacağı da hesaplanabilir. Burada yapılan hesaplamalarda 2020-2021 öğretim yılında sayısı 47.482'ye çıkan Suriyeli üniversite öğrencilerinin maliyeti hesaba dahil edilmemiştir. TÜİK verilerine göre; bir üniversite öğrencisinin yıllık maliyeti 2.961 Amerikan dolarıdır. Bu maliyetin devlet tarafından % 75'inin yani

yaklaşık 2.220 Amerikan doları üzerinden yıllık olarak karşılandığı düşünüldüğünde, 2012'den 2021'e kadar, toplam öğrenci/yıl sayısı 165.261 olduğu tahmin edildiğinde, yaklaşık maliyet 366 milyon Amerikan doları olacaktır (s. 74-77)".

Sağlık hizmetleri açısından, sığınmacıların sağlık hizmetlerinden mahrum kalmadığı görülmüştür. Tüm tıbbi masraflar ücretsiz sağlanmış, uluslararası kuruluşların da yardımıyla, Suriyeliler için yerel sağlık tesisleri açılmıştır. Özellikle başlarda yaşanan tercüman sorunu düzeltilmiştir (Atar, Hossain ve Kumasey, 2022). SIHHAT projesi çerçevesinde 103 Göçmen Sağlık Merkezi'nin (GSM) kurulmasıyla da sağlık hizmetlerine ulaşım olabildiğince kolaylaştırılmıştır (Memisoglu ve Yavcan, 2020). Diğer taraftan vatandaşların sağlık hizmetinden yararlanmak için kullandığı randevu sistemine etkin ve hızlı şekilde ulaşamadıkları ve bunun nedeninin de Suriyelilerin kapasiteyi aşacak şekilde hizmet almaları olduğu vurgulanmıştır (Üzelakçıl, 2021). Vatandaşların sağlık hizmetlerine erişiminin yavaşlamasına ve bu hizmetlerin maliyetlerinin artmasına sadece Suriyelileri bağlamak, yanıltıcı olabilecektir. Çünkü yurtdışına giden Türk doktor sayısındaki artış sağlık hizmetlerine erişimin yavaşlamasını da etkilerken; genel fiyatlar düzeyindeki artış da bu hizmetlerdeki maliyetleri yükseltecektir.

Askeri/güvenlik konularına odaklanıldığında, kitlesel bir göçün sonucu olarak sadece Türkiye değil AB de özgürlükler ile güvenlik olguları arasında ikilemde kalmıştır (Üzelakçıl, 2024). Özellikle Mann'ın (2011) göçün suç, barınma ve refah sorunlarını barındıracağı ve bu nedenle ırkçı eylemlerin de yadsınamaz olabileceği (s. 69-70) vurgusu önemlidir. Dolayısıyla sınırlarının korunmasına yönelik bir refleks geliştiren AB; Frontex, Eurosur ve Schengen gibi araçları hayata geçirerek, "güvenli üçüncü ülke" kavramını ve "geri kabul anlaşmaları" nı politik arenada akıllıca kullanmıştır (Fakhoury, 2017). Bu süreç analiz edildiğinde, AB gibi yönetimlerin, "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi" gibi ana metinlerden kaçınmak için tali nitelikte anlaşmalar ve kurumlar oluşturdukları görülmektedir. Bunu yapabilmek için AB'nin bir normatif bir gücü olması gerekir (Üzelakçıl, 2024). Normatif güç sadece askeri boyutla değil, ekonomik ve sosyal sorunlara etki edebilmesiyle de öne çıkabilir (Sjursen, 2006). Örneğin; AB'nin militarize oldukça normatif gücünü yitireceği (Manner, 2006) şeklinde yorumlarda vardır. Dolayısıyla; yeri geldiğinde güvenikleştirme hususunun öne çıkartılması gibi, egemen olanın bir ulus adına hangi konuyu öne çıkarabileceğine normatif gücü olanlar karar verebilecek (Wæver, 2011) ya da yeri geldiğinde bazı kurallardan kaçınabilme gücünü kendinde bulabilecektir. Böylece; hangi konunun güvenlik odaklı, hangi konunun insani bakışla değerlendirileceği, bu güce sahip olanlarca belirlenecektir.

Siyasi boyut açısından ise, Türkiye'nin bu ölçüde bir kitlesel bir sığınmacı akınıyla daha önce karşılaşmaması, hukuki ve siyasi açıdan altyapısal bir kapasitesi eksikliğini ortaya çıkarmıştır. Bu altyapısal açık ise akut yönetsel krizleri doğurmuştur (Özçürümez ve Julinda, 2022). Her ne kadar, önceleri yönetilebilir bir politika olarak görülse de Suriyelilere yönelik kararlar hem iç hem de dış siyaseti etkilemiştir (Üzelakçıl, 2021). İç politikada insan hakları zemininde olması beklenen siyaset tarzı, vatandaşların da tepkisiyle kimi zaman dışlayıcı bir politik hamleye dönüşmüştür. Dış politikada ise, yükün paylaşılması noktasında istediği yardımları alamayan Türkiye, dış politikada Suriyelileri, özellikle vize muafiyeti konusunda, bir araç olarak kullandığı görülmüştür (Üzelakçıl, 2022). Geline nokta; 16 Aralık 2013'te Türkiye ile AB arasında, güvensizlik temeline ve çıkara dayalı olarak, bir mutabakat gerçekleşmiştir (Mat ve Özdan, 2018). En nihayetinde, altyapısal sorunlar ülkedeki siyasetçileri de Suriyeliler üzerinden politika yapmaya yöneltmiştir. 2017'den itibaren, Türk siyasetçiler Suriyelilerin geri dönüşü üzerinden bir politik duruş sergilemiştir. Öyle ki; 2018 ve 2019 seçim kampanyalarının en önemli söylemi, Suriyelilerin geri dönüşlerine ilişkin olmuştur (Kayaoglu, Mencütek ve Erdoğan, 2021). Dolayısıyla; Suriyelilere yönelik politikalar, Suriyelilere yardım ile vatandaşların refahını koruma ve vizesiz dolaşım kazanma konuları arasına sıkışmıştır.

4. Saha Araştırmasının Geçerlik ve Güvenirlilik Boyutları

Öncelikle analizdeki korelasyon ve regresyon analizleri yapabilmek için faktör analizlerine ve değişkenler arasında korelasyonu ortaya çıkaracak olan KMO testlerine ihtiyaç vardır. Analizlerde çıkan değer, 0,5 anlamlılık derecesinden düşük ise değişkenler faktör analizine uygun kabul edilmemektedir. Buna ek olarak da Barlett test değerinin $p < .05$ düzeyinde anlamlı olduğu kabul edilir (Yong ve Pearce, 2013: 88). Analizde yer alan verilerin, normal dağılımına literatürde kabul edilen 5 kriter açısından bakılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013).

İlk olarak, normallik tablosuna göre; her iki değişkenin, Shapiro-Wilk anlamlılık (sig) değerleri $0,000p < ,005$ olduğu için normal dağılım sağlanamamıştır. İkinci olarak, skewness/çarpıklık ve kurtosis/basıklık değerleri normal dağılım göstermiştir. Bunlara ek olarak, varyans katsayısı rıza (değişim talebinin içeriden gelmesi) faktörü için %35, yasallık (demokratik bir süreç geçirme) faktörü için %42, gereklilik (haklılığa ilişkin nedenler) faktörü için %42 ve devlet kapasitesi faktörü için %37 gerçekleşmiş (Std/Mean < %30) olduğundan, normal dağılım şartı sağlanamamıştır. Histogram-Q-Q PLOT görünümüne bakıldığında faktörlere ilişkin veriler, normal dağılım resmetmiştir. “Detrended Grafiği” açısından “rıza faktörü” normal dağılım göstermemiş olsa da “devlet kapasitesi, yasallık ve gereklilik” faktörleri, bu kıstas özelinde normal dağılım göstermiştir.⁷ Tüm kriterler açısından olması gereken, normal dağılım için beş kriterden en az üçü sağlanabilmiş ve dolayısıyla parametrik testler arasında gösterilen korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır.

Yapı geçerliliğini sağlayacak olan faktör analizleri ile uygun anket sorularını seçmek için (Tabachnick ve Fidell, 2013: 614) açılımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Böylece; hipotezlerimiz doğru şekilde ölçülebilmektedir. Bu analiz için öncelikle varimax döndürme tekniği yardımıyla, SPSS programıyla, sorular beş boyuta indirgenmiştir. Sonuç olarak rıza değişkeni için KMO değeri (,914), yasallık değişkeni için KMO değeri (,655), gereklilik değişkeni için KMO değeri (,685) ve devlet kapasitesi değişkeni için KMO değeri (,935) olmuştur. Bu sonuçlara göre faktör analizine uygunluk açısından rıza ve devlet kapasitesi değişkenlerinin mükemmel derecede olduğu, rıza ve gereklilik değişkenleri ise yeterlilik seviyesinde görülmüştür. Nihayetinde eldeki verilere göre; örneklem büyüklüğünün temsil yeterliliği kabul edilebilir sayıda olmuştur. Barlett's testi sonuçlarına göre de tüm değişkenler için $p = 0,000 < .01$ olduğundan dolayı, verilerin normal dağıldığı varsayılmıştır. Son döndürme işlemine göre yapılan faktör analizi sonucunda KMO oranı (,934) olarak gerçekleşmiş ve toplam varyansın temsil gücü ise %55,476'ya ulaşmıştır. Sonraki etapta değişkenleri en doğru yansıyacak, yeteri miktarda faktör elde edilmiştir. Özdeğer istatistiği 1'den büyük olan faktörler anlamlı olarak belirlenmiştir.

Araştırmalarda kullanılan ölçeklerin faktör sayılarını ve faktörlerin açıklamak istenen olguyu ne düzeyde ölçtüğünü yansıtan “açıklanan toplam varyans - total variance explained” aracılığıyla da faktörler yorumlanabilir (Yong ve Pearce, 2013). Rıza'ya ilişkin faktör sayılarının netleşmesiyle (açıklanan toplam varyans) 1 faktörün özdeğer istatistiğinin 1'den büyük olduğu görülmüştür. Örneğin; birinci faktör, % 55,753 oranında toplam varyansı açıklamıştır. Yasallık faktöründe; ilk faktör toplam varyansın % 62,845'ini açıklamıştır. Gereklilik değişkeni açısından ise, ilk faktör toplam varyansın % 65,661'ini izah etmiştir. Devlet kapasitesi değişkeni açısından bakıldığında, ilk faktör toplam varyansın % 44,863'ünü açıklamıştır.

Faktör analizi'nin diğer aşamasında, component matrix yardımıyla, ölçeğin faktör sayıları netleştirilmiş ve hangi soruların hangi faktöre ilişkin olduğu rotated component matrix (döndürme işlemiyle) ile ortaya çıkarılarak (Yong, Pearce, 2013: 84), maddelerin (soruların) en uygun faktörde kümelenebileceği sağlanmıştır. Bir örneklem sayısı değişken sayısından büyük ise ve veri setinin uygun

⁷Tabachnick ve Fidell'e göre (2013) normallik testlerinde kabul edilen 5 kriter çalışmanın ek kısmında detaylandırılmıştır (s. 81-82).

olması isteniyorsa, bu sayının en az 50 olması, ifadelerle ilişkin gözlemlerin artırılması ve soruların yük derecelerinin 0,30'u aşması gerekmektedir (Yong ve Pearce, 2013: 81). Sonuçta, Üzelakçil'in (2020) doktora çalışmasında, beş döndürme işlemiyle gereksiz sorular elenmiş, oluşturulan nihai faktörler ve faktörlerin içinde temsil kabiliyeti en iyi sorular aşağıdaki gibi gösterilmiştir:

Faktör 1'in Rıza (değişim talebinin içeriden gelmesi) değişkenini tanımladığı ortaya çıkmıştır. Rıza boyutuna görünürlük kazandıran soruların özet hali şu şekildedir: Suriyeliler ile komşuluk kurmak, onlara ev kiralamak, yardım faaliyetlerine katılmak gibi başlıkların yanı sıra; çevreye verdikleri rahatsızlık düşüncesiyle kurulan sorular yer almıştır. Ayrıca; Suriyelilerle arkadaşlık kurmanın, Suriyelilerle evlenmenin, toplumsal zenginliğe katkısına ilişkin sorular yer almıştır. Buna müteakip; Suriyelilere yardım yapmak, para vermek gibi niyetleri ölçen sorular yöneltilmiştir. Bunlara ek olarak Suriyelilerin sahip olduğu mekânlarda yemek yeme niyetlerinin ölçüleceği sorular sorulmuştur. Son olarak; Suriyelilere yönelik olumsuz söylemlerin test edildiği sorular yöneltilmiştir. Faktör 2 şeklinde devlet kapasitesi değişkenini tanımlayan soruların özetlediğimizde: Devlet kapasitesi boyutunu daha iyi anlayabilmek için Suriyelilerin eğitim ve çalışma hayatı, gayrimenkul sahibi olabilmeleri, ticari hayattaki önemleri ve onlara fırsat eşitliği sağlanmasına dair vatandaşların algısını ölçecek sorular yöneltilmiştir. Ayrıca; sığınmacıların geri gönderilmeleri veya kadın, çocuk ve yaşlıların istisna tutulmaları ya da onlara vatandaşlık verilmesi gibi sorularla vatandaşların algıları ölçülmeye çalışılmıştır. Hatta siyaset yapabilmelerine vatandaşların nasıl baktıkları sorgulanmıştır. Son olarak Suriyelilerin gelecek nesillerimize olan etkisini açığa çıkaracak sorular yöneltilmiştir. Özellikle sığınmacıların ülkelerinde savaş hali varken ülkemizde keyifle yaşamalarına dair algıları araştırılmıştır. "Faktör 3" olarak kodlanan değişken ise gereklilik üzerine oluşmuştur. Burada; politikaların haklılığına ilişkin nedenler açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Gereklilik boyutuna görünürlük kazandıran soruları özetlediğimizde: Vatandaşların öncelikle, sığınmacılara yönelik kararların dini gerekçelerle kabulüne nasıl baktıkları konusu anlaşılmaya çalışılmıştır. Buradan hareketle iktidarın Suriye'de devam eden savaşa müdahil olma niyetinin nasıl algılandığı ve bunun Orta doğudaki savaş halinin bitmesine yardımcı olacağı düşüncesine nasıl yaklaştıkları anlaşılmaya çalışılmıştır. "Faktör 4" olarak kodlanan ve Yasallık değişkenini yansıtan (politikaların demokratik bir süreç geçirmesi) sorulara bakıldığında; Sığınmacılara ilişkin alınan kararların müzakere süreci ile işletilip işletilmediği anlaşılmaya çalışılmıştır. Buradaki sorularla toplumsal katılımın hangi boyutta olduğuna ve vatandaşların karar alıcı kurumlar hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarına yönelik sorular sorulmuştur. Bunu takiben devlete verilen destek ile iktidarın sığınmacı politikasına verilen desteğin aynı şekilde olup olmadığını anlamaya yönelik sorular sorulmuştur. "Faktör 5" olarak kodlanan ve rızaya ilişkin bir boyut olarak kümelenen sorular, güvenilirlik testini geçmemesi nedeniyle analiz dışı bırakılmıştır. (s.170-173)⁸

Yukarıda özetlenen faktör analizinde; rıza boyutu için Cronbach's Alpha değeri (,918) ve KMO değeri (,914); yasallık boyutu için Cronbach's Alpha değeri (,701) ve KMO değeri (,655); gereklilik boyutu için Cronbach's Alpha değeri (,736) ve KMO değeri (,685); devlet kapasitesi boyutu için Cronbach's Alpha değeri (,935) ve KMO değeri (,935) olmuştur. Sonuçta; çalışmanın temsil kabiliyetinin yeterliliğini görmek açısından, 35 değişken arasından 5 unsur toplam varyansın % 55,476'sını aydınlayabilmıştır.

5. Bulgular

Çalışmanın bulgularına değinmeden önce, araştırmaya konu olan katılımcılara bakıldığında; katılımcıların %58,5'i yani 228 kişisi İstanbul ili Fatih ilçesinden, % 26,2'si yani 102 kişisi Mersin ili Mezitli ilçesinden ve %15,4'ü yani 60 kişisi ise Kilis il merkezinden oluşmuştur. Bu verilerle; yer değişkenleri arasında, verilen cevaplar açısından, bir farklılık olup olmadığı araştırılmıştır. Devamında bağımsız değişkenlerimiz olan rıza, yasallık ve gereklilik ile bağımlı değişken olan devlet kapasitesi arasındaki ilişki korelasyon analiziyle, etkileri ise regresyon analiziyle irdelenmiştir.

⁸Faktör analizine ilişkin tablo çalışmanın ek kısmında sunulmuştur.

5.1. Faktörlerin Anova Analizi ve Bağımsız Örneklem T Testi

Anova analizi gruplar arası farklılıkları bir potada değerlendirirken; hangi grupların diğerlerinden anlamlı şekilde ayrıştığını anlamak için post-hoc testi yapılmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2013: 52). Bu nedenle, post-hoc testine ek olarak, levene's testiyle grup dağılımlarının ortalamaları üzerinden homojenliği araştırılmaktadır (Nordstokke ve Zumbo, 2010: 404). Çalışmada, değişkene ait varyanslar ile örneklem sayılarının eşit olmaması sonucunda Games Howell testine gidilmiş ve *"Yaşadığı yer değişkenine göre faktör değişkenlerin ortalamaları arasında fark yoktur (Ho)"* hipotezi sınanmıştır. Cevap ortalamaları açısından, İstanbul ili Fatih ilçesinde verilen cevap ortalamaları diğer yerlerde verilen cevaplara kıyasla daha yüksek gerçekleşmiştir.

Devlet kapasitesi değişkeni açısından bakıldığında; İstanbul ili Fatih ilçesinde verilen yanıt ortalamaları diğer cevaplara kıyasla daha yüksek gerçekleşmiştir ($F=4,049$, $p<.018$). Bu oran rıza değişkeni için $F=1,770$, $p<.172$, yasallık değişkeni için $F=,547$, $p<.579$ ve gereklilik değişkeni için $F=1,756$, $p<.174$ şeklindedir. Varyans/anova testiyle de sonuçların rastlantısal veya istatistiksel açıdan mı anlamlı olduğu ortaya çıkarılmıştır. Farklı grup ortalamalarının olması, sonuçları daha anlamlı hale getirecektir. Sonuçlara bakıldığında; $p<0,05$ sonucu, varyansların homojen olmadığını gösterecek ve gruplar arasında fark vardır, sonucuna ulaşılabilecektir. Kısaca; cevap verilen yerlerin faktör ortalamaları arasında fark var ise; H_0 hipotezi kabul edilecektir. Sonuçlar $p>0,05$ şeklinde olursa da ortalamalar arasında fark yoktur, yani H_0 hipotezi kabul edilecektir. Araştırmaya ilişkin sonuçlarda, sadece devlet kapasitesi faktörüne ilişkin yanıtların, gruplar arasında farklılaştığı izlenmiştir. Çünkü $p=0,006<0,05$ olduğu için varyanslar homojen dağılmamıştır. Dolayısıyla; H_0 hipotezi reddedilmiştir. Diğer taraftan; bağımsız değişkenler için, $p>0,05$ olmuş ve H_0 hipotezi kabul edilmiştir. Bir diğer ifadeyle; verilen yanıtların ortalamalarının yaşadıkları yer değişkenine göre farklılaşmadığı yani katılımcıların soruları aynı algıladıkları görülmüştür. Yukarıdaki sonuçlarda, sadece devlet kapasitesi değişkeninin p değeri ($0,018$) $< 0,05$ şeklinde gerçekleşmiş ve bu nedenle devlet kapasitesi faktörü ile soruların sorulduğu yerler arasındaki ilişkinin anlamlı düzeyde farklılaşmıştır. Bundan dolayı, devlet kapasitesi boyutu üzerinden farklılığın yönü araştırılmıştır.

Alan çalışmasında ikiden fazla grup olması durumunda, bu gruplar arası farklılığın nasıl olduğunu analiz etmek için; post-hoc testinde, anlamlılık değeri ($0,05$) olarak ele alınacakken, grubun ikiden fazla olması nedeniyle Bonferroni uygulaması gerekmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013: 52). Bu düzeltmede anlamlılık değeri $0,016$ olarak baz alınmıştır. Dolayısıyla; doğru sonuçlara ulaşmak için anlamlılık değerimizin ikili kombinasyonu alınmıştır. Bu sebeple; grup 3'lü olduğu için ($0,05$) değeri 3'e bölünmüş ve yeni anlamlılık değeri ($p=0,016$) olmuştur (Üzelakçıl, 2020, s. 208-209).⁹ Çalışmada; Bonferroni düzeltmesi kabul edilirse, yani $p=0,016$ olarak baz alınırsa, hiçbir faktör değişkeninin cevap ortalamaları arasında, yaşanan yer değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülecektir. Buna karşın; $p=0,05$ kabul edildiğinde, devlet kapasitesi değişkeni açısından, Mersin ili Mezitli ilçesi ile İstanbul ili Fatih ilçesinde soruları cevaplayanların, cevap ortalamalarının değerleri arasında ($p=,022<0,05$) farklılığın anlamlı olduğu söylenebilir.

5.2. Korelasyon ve Regresyon Analizlerine Ait Bulgular

Çalışmamızda; bağımlı ve bağımsız değişkenlerin birbirleriyle olan ilişkisini anlayabilmek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Akabinde bu değişkenlerin birbirine olan etki güçlerini saptayabilmek için regresyon analizine başvurulmuştur. Bu analizlerde sınanacak olan hipotezlerimiz aşağıda belirtilmiştir.

⁹Scheffe Testi Karşılaştırmasına ait tablo ekte sunulmuştur.

İlk savımız: “Suriyelilere yönelik politikalara verilen rıza ile devlet kapasitesi boyutu arasında bir ilişki vardır (H₁)”, şeklindedir. İkinci savımız ise: “Suriyelilere yönelik politikaların yasallığı ile devlet kapasitesi boyutu arasında bir ilişki vardır (H₁)”, şeklindedir. Son savımız ise; “Suriyelilere yönelik politikaların gerekliliği ile devlet kapasitesi boyutu arasında bir ilişki vardır (H₁)” şeklindedir.

Hipotezlerde yer alan değişkenler arası ilişkilerin yokluğu halinde Ho hipotezi, varlığı halinde ise H₁ hipotezi kabul edilecektir.

5.2.1. Korelasyon Analizine Ait Sonuçlar

Pearson korelasyon testiyle, değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve şiddeti saptanabilecektir (Tabachnick ve Fidell, 2013: 56).¹⁰ “Suriyelilere yönelik politikalara verilen rıza ile devlet kapasitesi boyutu arasında bir ilişki vardır (H₁)”, şeklindeki hipoteze ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibi gerçekleşmiştir (Üzelakçıl, 2020, s. 213).

Tablo 1. Devlet kapasitesi değişkeni ve rıza değişkeni ilişkisi

Değişken	N	M	SD	R	P
Devlet kapasitesi	390	2,1452	,81496		
Rıza	390	2,7730	,97232	,699**	,000

** Bu korelasyon analizinde anlamlılık düzeyi 0.01 olarak kabul edilmiştir (2-tailed).

Tablo 1’ye baktığımızda; devlet kapasitesi ile rıza değişkenlerinin korelasyon değeri, p (0,699) gerçekleşmiş ve p=,000<0,05 olduğu için değişkenler arasındaki ilişki anlamlı kabul edildiğinden, H₁ hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuçla; p (0,699) değeri çerçevesinde, söz konusu politikaya ilişkin değişim isteğinin içeriden gelmesi ile devlet kapasitesi arasında ilişki, kuvvetli ve doğrusal olarak pozitif istikamettedir, tahmini yapılabilir.

Tablo 2. Devlet kapasitesi değişkeni ve yasallık değişkeni ilişkisi

Değişken	N	M	SD	R	P
Devlet kapasitesi	390	2,1452	,81496		
Yasallık	390	2,2573	,95106	,393**	,000

** Bu korelasyon analizinde anlamlılık düzeyi 0.01 olarak kabul edilmiştir (2-tailed).

¹⁰Pearson korelasyon katsayısı (r) şeklinde ifade edilir. Katsayı'nın -1 ve +1 'e kaydıka değişkenler arasındaki ilişkinin artacağını belirtir. (r) değeri negatif ise değişkenlerden birinin artarken diğerinin azaldığına işaret eder. (r) değeri pozitif ise değişkenlerin her ikisinin de arttığını ya da azaldığını gösterir. Böylece ilişkinin gücü ortaya çıkacaktır (Tabachnick ve Fidell, 2013: 56).

“Suriyelilere yönelik politikaların yasallığı ile devlet kapasitesi boyutu arasında bir ilişki vardır (H₁)” hipotezinin sınanmasına dair sonuçları gösteren tablo 2’de: Devlet kapasitesi ile yasallık değişkenlerinin korelasyon değeri, p (0,393) gerçekleşmiş ve $p=,000<0,05$ olduğu için değişkenler arasındaki ilişki anlamlı kabul edildiğinden, H₁ hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuçla; p (0,393) değeri çerçevesinde, söz konusu politikanın, demokratik bir hazırlanma süreci geçirmesi ile devlet kapasitesi arasındaki ilişki, güçlü olmayan ama doğrusal olarak pozitif istikamette olduğu tahmin edilebilir.

Tablo 3. Devlet kapasitesi değişkeni ve gereklilik değişkeni ilişkisi

Değişken	N	M	SD	R	P
Devlet kapasitesi	390	2,1452	,81496		
				,542**	,000
Gereklilik	390	2,7231	1,14910		

** Bu korelasyon analizinde anlamlılık düzeyi 0.01 olarak kabul edilmiştir (2-tailed).

“Suriyelilere yönelik politikaların gerekliliği ile devlet kapasitesi boyutu arasında bir ilişki vardır (H₁)” hipotezinin sınanmasına dair sonuçları gösteren tablo 3’te ise: Devlet kapasitesi ile gereklilik değişkenlerinin korelasyon değeri, p (0,542) gerçekleşmiş ve $p=,000<0,05$ olduğu için değişkenler arasındaki ilişki anlamlı kabul edildiğinden, H₁ hipotezi kabul edilmiştir. Bu sonuçla p (0,542) değeri çerçevesinde, söz konusu politikanın haklılığı/gerekliliği ile devlet kapasitesinin derecesi arasında ilişki, kısmen kuvvetli ve doğrusal olarak pozitif istikamettedir, şeklinde tahmin edilebilir.

Korelasyon analizi sonucunda; devlet kapasitesi değişkeninin diğer üç değişken ile ilişkili olduğu görülmüştür. Özellikle; devlet kapasitesi değişkeni ile rıza değişkeni arasında güçlü bir ilişki kurulmuş olması oldukça önemlidir. Vatandaşların, rıza faktöründe sorulan sorulara ilişkin verdikleri cevaplara bakıldığında, yapılan politikalarda değişim talebinin içeriden yani halktan gelmesi durumunun, güçlü şekilde vurgulandığı görülmüştür. Bu sonuç; Mann’ın altyapısal iktidar kavramında bahsettiği, halkın rızasının alınmasıyla devlet kapasitesinin artacağı şeklindeki görüşü güçlendirmiştir. Dolayısıyla; Mann’ın kuramından hareketle, Suriyelilere yönelik kararlarda bir meşruiyet açığı olabileceği tahmin edilebilir. Ayrıca yasallık ve gereklilik unsurlarının devlet kapasitesiyle olan ilişkisinin rıza değişkenine göre zayıf olduğu görülmüştür. Kurulan ilişki zayıf da olsa Suriyelilere yönelik politikaların demokratik bir hazırlık süreci geçirmeye dair sorulara verilen cevaplar ile alınan kararların haklılığına ilişkin nedenleri içeren sorulara verilen cevaplara bakıldığında, vatandaşların eksik bir demokrasiyi ve alınan kararların haklılığındaki eksikliği vurgulamaları, devlet kapasitesinde var olan noksanlığın da tahmin edilebilmesine dair veri olabilir.

5.2.2. Regresyon Analizine Ait Sonuçlar

Rıza, yasallık ve gereklilik değişkenlerini kullanarak, devlet kapasitesi değişkenini yordamak amacıyla çoklu regresyon (multiple regression) analizi tercih edilmiştir.¹¹ Böylece; anlamlı bir regresyon modeli oluşmuş ($F(1, 386)= 148,177, p<0.06$) ve bağımlı değişkendeki varyansın %53,2’i açıklanmıştır (R=,532). Buna göre; rıza ($\beta= ,565, t (386)= 13,565, p< 0.05$); yasallık ($\beta= ,121, t (386)= 3,003,$

¹¹Çoklu regresyon (multiple regression) analizinde, bir bağımlı değişken ile iki ya da daha fazla bağımsız değişken arasındaki ilişkiler ölçülmektedir. Diğer taraftan doğrusal regresyon (linear regression) değişkenler arasındaki ilişkinin doğrusallığına işaret eder (Neuman, 2014).

$p < 0.05$); gereklilik ($\beta = ,171$, $t(386) = 3,774$, $p < 0.05$) faktörleri, devlet kapasitesi unsurunu olumlu ve anlamlı olarak yordamaktadır.

Yukarıdaki veriler ışığında; $Y_i = \beta_0 + \beta_1 X_{i1} + \beta_2 X_{i2} + \beta_3 X_{i3} + \epsilon$ şeklindeki çoklu regresyon modeli elde edilmiştir. Modelde: Y_i = bağımlı değişken, X_i =bağımsız değişkenler, ϵ =hata terimi, β_i =tahmin edilecek parametreler, şeklinde isimlendirilmiştir (Üzelakçıl, 2020, s. 215-216).

Tablo 4. Çoklu regresyon analizine ilişkin veriler

	B	T	Beta	(p)	F/ (sig)	R square	Korelasyon değerleri	Sonuç
					148,177 / 0,000	,532		Hı Kabul
Sabit sayı	,268	2,785		,006				
Gereklilik	,122	3,774	,171	,000			,542	
Yasallık	,103	3,003	,121	,003			,393	
Rıza	,473	13,565	,565	,000			,699	

*Bağımlı değişken devlet kapasitesi

Regresyon analizi doğrultusunda oluşturulan model şöyle ifade edilebilir: Devlet Kapasitesi= .268+.122*Gereklilik+.103*Yasallık+.473*Rıza. Bu modelde $\beta_0 = 0,268$ değeri almıştır. Buna göre bağımsız değişkenlerin değerleri 0 bile olsa, devlet kapasitesine ait değer 0,268 olarak tahmin edilebileceğine işarettir ($t=2,785$ ve $p=0,006 < 0,05$ olduğu için sabit terim anlamlıdır). $\beta_1 = 0,122$ değeri almıştır. Buna göre gereklilik faktörü sabitken, yasallık ile rıza değişkenlerindeki 1 br.'lik değişiklik, devlet kapasitesi değişkeni üzerinde ortalama 0,122 birim'lik çok etkili olmayan ancak anlamlı bir artış yapabilecektir ($T=3,774$ ve $p=0,00 < 0,05$). $\beta_2 = 0,103$ değeri almıştır. Yasallık değeri sabitken, gereklilik değişkeni ile rıza unsurlarındaki 1 birimlik değişimin, devlet kapasitesi değişkeni üzerinde 0,103 birimlik, çok etkili olmayan fakat anlamlı bir artış yapacağı söylenilebilir ($T=3,003$ ve $p=0,03 < 0,05$). $\beta_3 = 0,473$ değeri almıştır. Rıza değeri sabitken, gereklilik ve yasallık unsurlarındaki 1 birimlik değişiklik, devlet kapasitesi üzerinde 0,473 birimlik anlamlı, fakat çok etkili olmayan bir artış yaratacaktır ($T=13,565$ ve $p=0,00 < 0,05$).

Öncelikle; çoklu R square değerine (,532) bakıldığında, regresyon modelimizin açıklayıcılık gücü öğrenilebilir. Buna göre; modeldeki bağımsız değişkenler, bağımlı değişkendeki değişimin yaklaşık %53,2'sini tahmin edebilecektir. Dolayısıyla; rıza, yasallık ve gereklilik unsurlarını barındıran bağımsız değişkenlerimiz, devlet kapasitesi değişkeni (bağımlı değişkeni) üzerindeki değişimin yaklaşık %53,2'sini açıklayabilecektir. Değişime olan etkileri bakımından ise; yasallık unsurunun, gereklilik ve rıza unsurlarına kıyasla en az etkiye sahip olduğunu söyleyebiliriz. Değişkenler arasında devlet kapasitesine en fazla etki eden ise; rıza değişkeni olmuştur.

Özetle, meşruiyeti oluşturan temel boyutlar olarak rıza, yasallık ve gereklilik şeklindeki bağımsız değişkenlerin, devlet kapasitesi bağımlı değişkeniyle ilişkili olduğu açıktır. Bu ilişkide rıza, yasallık ve gereklilik şeklindeki bağımsız değişkenler farklı oranlarda devlet kapasitesi bağımlı değişkenini etkilediği tahmin edilebilir. Dolayısıyla, Suriyelilere yönelik politikalara toplumsal yapının verdiği rıza, toplumun onayladığı yasallık ve toplumun bu politikaların gerekliliğine duyduğu inanç sürecinden hareketle, devlet kapasitesi değişkenine dair değerlendirmeler yapılabilecektir.

SONUÇ:

Mann'a göre; altyapısal iktidara sahip olabilmek için, toplumsal yapının düşünsel, güvenlik, ekonomik ve politik boyutlarına nüfuz edebilmek gerekir. Bu bakış açısı, onun devlet kapasitesine dair tahayyülü ile örtüşmektedir. Ona göre; devletleri güçlü kılan şey, sadece fiziki kapasiteleri değil; iktidarların uyguladıkları politikalara toplumun rıza göstermesi, alınan kararların yasallığına itirazın olmaması ve gerekliliğine inanmasıdır. Böylece; devlet kapasitesine bağlı olarak, altyapısal iktidardan bahsedilebilecektir. Aksi halde meşruiyet krizi yaşanması muhtemel olacaktır. Bu açıklamalar ışığında çalışmada, Suriyelilere yönelik politikalar üzerinden, devlet kapasitesine ve meşruiyeti sağlayıcı rıza, yasallık ve gereklilik unsurlarına odaklanılmıştır. Mann'ın devlet kapasitesi kuramından hareketle irdelenen politikalarda yaşanan altyapısal iktidar yetersizliği aynı zamanda politikanın meşruiyetini de etkileyecektir. Bu görüşleri test etmek için alan çalışmasından elde edilen verilerle, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Bu analizler sonucunda, devlet kapasitesi değişkeni ile rıza, yasallık ve gereklilik değişkenleri arasında bir ilişkinin varlığı açık olup; aynı zamanda değişkenlerin birbirine olan etkilerinin olduğunu söylemek ve bu etkilerin de farklı oranlarda gerçekleşebileceği tahmininde bulunmak yanlış olmayacaktır. Böylece; Suriyelilere yönelik politikalar, bağımlı ve bağımsız değişkenler özelinde yorumlanabilmiş ve birbiriyle ilişkilendirilmiştir. Bu manada; Suriyelilere yönelik politikaların meşruiyeti bağımsız değişkenler açısından yorumlanmış ve ortaya çıkan sonuçlarla bağımlı değişken olan devlet kapasitesi özelinde çıkarımlar yapılmıştır.

Çalışmada; öncelikle rıza değişkeninin devlet kapasitesiyle olan ilişkisinin varlığı ve birbirlerini yordadıkları analitik testlerle kabul edilmiştir. Bu ilişkinin varlığı dolayısıyla; vatandaşlara sorulan rıza değişkenine ait sorular kapsamında şu çıkarımlar yapılabilir. Sorulara verilen cevaplar açısından vatandaşların bir komşu olarak veya kiracı statüsünde kendilerine yakın bir Suriyeliye olumlu yaklaşmadıkları ortaya çıkmıştır. Her ne kadar toplumdaki düzensizliği Suriyelilere doğrudan bağlamasalar da toplumun çekirdeği olan aile yapısına bir Suriyeli ile eklenmek istemedikleri, hatta Suriyelilerin çalıştırdığı mekânlara gitmek istemedikleri görülmüştür. Bu sonuçlara rağmen, insani yardım konusunda, vatandaşların Suriyelilere yapılacak yardımlara karşı olmadıkları söylenilebilir. Bu verilerle; toplumun rıza unsurunun tam olarak oluşmadığı ve bu nedenle devlet kapasitesiyle ilişkisi bağlamında bir açığın olabileceği tahmin edilebilir.

Bir diğer araştırma konusu olarak ele aldığımız yasallık boyutuna bakıldığında, yasallık değişkeni ile devlet kapasitesi arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve onu yordayabildiği sonucuna varılabilir. Hal böyle iken; toplumun Suriyelilere yönelik kararlara katılım sağlayamadığı, politik kararları alan kurum ve kuruluşlar hakkında vatandaşların bilgi sahibi olmadığı ve en önemlisi yasalarla Suriyelilere verilen haklar konusunda iktidarı eleştirdiği ve dolayısıyla siyasal iktidara verilen desteğin göç politikasına yansımadağı sonuçlarına ulaşabiliriz. Sonuçta; yasallık değişkenini tanımlayan sorulardan çıkan sonuçlara göre, devlet kapasitesinin bu manada etkin olmadığı tahmin edilebilir.

Politikaların gerekliliği konusuna ise, bu değişken ile devlet kapasitesi değişkeni arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve onu yordayabildiği vurgulanabilir. Buradan hareketle; vatandaşlar, Suriyelileri dini yaklaşımlarla kabul etmeye olumsuz yaklaşmamışlarsa da Suriye'ye yönelik askeri bir müdahalenin gerekliliği konusunda çekimser davranmışlardır. En nihayetinde; vatandaşlar, Suriyelilere yönelik

politikaların Ortadoğu barışına hizmet ettiği hususunda tereddüt duymuşlardır. Dolayısıyla; gereklilik ile devlet kapasitesi değişkenleri arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıyla, gereklilik unsurunda görülen açık, devlet kapasitesinde de bir açığa işaret ettiği söylenebilir.

Son olarak; yukarıdaki bağımsız değişkenler özelindeki sorulara verilen cevaplar ile devlet kapasitesi değişkenine sorulara verilen cevapların birbiriyle olan ilişkisinin kurulmasını sağlayan ve devlet kapasitesi değişkeninin içeriğini oluşturan ana başlıklara bakıldığında şunlar söylenebilir. Öncelikle vatandaşların Suriyelilerin geri gönderilmelerini istemelerinin yanında; onların ticari hayatta olmalarına, mülk edinmelerine ve onlara fırsat eşitliği sağlanmasına olumsuz yaklaşımları gözlenmiştir. Vatandaşlar Suriyeliler arasında kadın, çocuk ve yaşlıların korunmasına yönelik kararları desteklemiştir. Fakat vatandaşlar, Suriyelilerin Türkiye’de uzun vadeli veya temelli kalmalarına yönelik alınacak kararlara, ülke ekonomisine, ülkenin gelişimine ve gelecek nesillere yük oluşturabileceği nedeniyle, güçlü şekilde karşı çıkmıştır. Buradan hareketle, Suriyelilere vatandaşlık yolunu açacak düzenlemelere karşı bir algının olduğunu açıktır. Diğer bir ifadeyle; devlet kapasitesinin yeterliliğini etkileyen ve toplumsal yapının refahına, güvenliğine, kültürel ve etnik yapısına etkileri olan Suriyelilere yönelik politikaların, vatandaşlarca kabul edilmediği yani kararların topluma nüfuz edemediği söylenebilir. Tam da bu sebeple olası bir kapasite açığının ve buradan hareketle de Suriyelilere yönelik kararların meşruiyetinin sorgulanabileceği tahmin edilebilir.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: [TR] Yazar / yazarlar, kendileri ve / veya diğer üçüncü kişi ve kurumlarla çıkar çatışmasının olmadığını veya varsa bu çıkar çatışmasının nasıl oluştuğuna ve çözüleceğine ilişkin beyanlar ile yazar katkısı beyan formları makale süreç dosyalarına ıslak imzalı olarak eklenmiştir.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek vardır (Çalışmada kullanılan alan çalışmalarına ilişkin etik kurul izni İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu Başkanlığının 09.10.2019 tarih ve 226696 sayılı yazı ve eklerinde belirtilmiştir. Buna göre: 2019/138 nolu “Türkiye’de Suriyeli Göçmenlere Yönelik Politikalar: Devlet Kapasitesi ve Meşruiyet Sorunu” başlıklı çalışma, Etik Kurulunun 09.09.2019 tarih ve 08 sayılı toplantısında, etik yönden uygun bulunmuştur).

Finansal Destek: Finansal destek yoktur.

Teşekkür: Prof. Dr. Kıvanç ULUSOY’a katkılarından dolayı teşekkür ederim.

KAYNAKÇA:

- Atar E., Hossain F. ve Kumasey, A., S. (2022). Public service provision for Syrian refugees in Turkey: challenges and prospects, *Asian Journal of Political Science*, 30(1), 82-98, doi: 10.1080/02185377.2022.2047080
- Beetham, D. (2001). Political legitimacy. Kate N.ve Alan S (eds.),*The Blackwell Companion to Political Sociology*. (pp. 107-116). John Wiley&Sons, Blackwell Publishing. <https://razi.ac.ir/documents/960564/0/The%20Blackwell%20companion%20to%20political%20Sociology.pdf#page=119>.13.06.2019
- Erdoğan, M. (2022). *Suriyeliler barometresi SB 2021: "Suriyelilerle uyum içinde yaşamın çerçevesi"*. Ankara: Eğiten kitap yayıncılık, Kasım. <https://www.unhcr.org/tr/wp-content/uploads/sites/14/2023/01/SB-2021-TR-MME-FINAL-19-Ocak-2023.pdf>
- Fakhoury, T. (2017). Governance strategies and refugee response: Lebanon in the face of Syrian displacement. *International Journal of Middle East Studies*, 49(4), 681-700. doi.org/10.1017/S002.074.3817000654
- Gilley, B. (2006). The meaning and measure of state legitimacy: Results for 72 countries. *European Journal of Political Research*, 45:3, 499-525. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2006.00307.x>
- Gilley, B. (2012). State legitimacy: An update data set for 52 countries. *European Journal of Political Research*, 51, 693-699. Doi:10.1111/j.1475-6765.2012.02059.x.<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1475-6765.2012.02059.x>. 10.05.2019
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2024a). *Geçici koruma*. 07 Eylül 2024 tarihinde, <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden erişilmiştir
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2024b). *Geçici korumanın unsurları*. 07 Eylül 2024 tarihinde, <https://www.goc.gov.tr/gecici-korumanin-unsurlari> adresinden erişilmiştir
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2024c). *Geçici korumamız altındaki Suriyeliler*. 07 Eylül 2024 tarihinde <https://www.goc.gov.tr/gecici-korumamiz-altindaki-suriyeliler> adresinden erişilmiştir
- Göç İdaresi Başkanlığı. (23.07.2020). *Uyum strateji belgesi ve ulusal eylem planı: 2018-2023*.(s. 13). 07 Eylül 2024, tarihinde <https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Yayinlar/UYUM-STRATEJI/Uyum-Strateji-Belgesi-ve-Ulusal-Eylem-Plani.pdf>adresinden erişilmiştir
- Hecker, M. (2009). Legitimacy in the modern world. *American Behavioral Scientist*. 53(3), 279-288. <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0002764209338793>.
- Kayaoglu, A., Mencütek, Z. Ş. ve Erdoğan, M. M. (2021).Return aspirations of Syrian refugees in Turkey. *Journal of Immigrant&Refugee Studies*, doi: 10.1080/15562948.2021.1955172
- Lipset, M., S. (1959). Some social requisites of democracy: Economic development and political legitimacy. *The American Political Science Review*, 53(1), 69-105. <https://doi.org/10.2307/1951731>
- Mann, M. (1986). *The sources of social power: Volume 1, a history of power from the beginning to a.d. 1760*. Cambridge University Press.<https://www.sscnet.ucla.edu/soc/faculty/mann/Doc6.pdf>

- Mann, M. (2002). States and rule makers in the modern world, what is the polity? A Roundtable. Yale H. Ferguson, Mansbach, W. Richard., Denmark, A. Robert., Spruyt, Hendrik., Buzan, Barry., Little, Richard., Stein, GrossJanice., and Mann, Michael. (Eds.). *International StudiesReview*, 2(1), (pp. 24-29). December, Spring. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1521-9488.00182>.
- Mann, M. (2012a). *İktidarın tarihi: Başlangıcından MS 1760'a kadar toplumsal iktidarın kaynakları*. E. Saraçoğlu, S. Torlak, E. Kolay ve O. Sevimli (Çev.), Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Mann, M. (2012b). *İktidarın tarihi: Sınıfların ve ulus devletlerin yükselişi 1760-1914*. A. R. Güngen, G. Şaş, E. D. Ela, H. A. Sözen, S. Torlak, B. S. Savcı ve M. S. Türk (Çev.), Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Mann, M. (2012c). *Demokrasinin karanlık yüzü: Etnik temizliği açıklamak*. B. O. Doğan (Çev.), Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Mann, M., Hall, A. J. (2011). *Power in 21st century*. E. Gerçek (Çev.), Polity Press, İstanbul: Açılım Kitap Yayınları.
- Manners, I. (2006). Normative power europe reconsidered: Beyond the cross roads. *Journal of European public policy*, 13(2), pp. 182-199.
- Mat, T., Özdan, S. (2018). AB ile Türkiye Arasındaki Geri Kabul Anlaşmasının İnsan Hakları Açısından Değerlendirilmesi. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 24:1, 36-49. <https://doi.org/10.33433/maruhad.445573>
- Memisoglu, F. ve Yavcan, B. (2020). Beyond ideology - a comparative analysis of how local governance can expand national integration policy: The case of Syrian refugees in Istanbul, *Journal of Ethnic and Migration Studies*.Doi: 10.1080/1369183X.2020.1819780.
- Moran, J. (1998). Two conceptions of state: Antonio Gramsci And Michael Mann", *Liverpool John Moores University*, 18: 3, 159-164. doi/epdf/10.1111/1467-9256.00073
- Morgül, K., Savaşkan, O. ve Mutlu, B. (2021). *İstanbul'da Suriyeli sığınmacılara yönelik algı ve tutumlar: Partizanlık, yabancı karşıtlığı, tehdit algıları ve sosyal temas*. Türkiye Sosyal-Ekonomik- Siyasal Araştırmalar Vakfı, Heinrich Böll Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği, İstanbul.<https://tr.boell.org/sites/default/files/2021-06/Istanbulda%20Suriyeliler%20Raporu%20BASIM.pdf>
- Neuman, W. L. (2014). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Pearson Nex International Edition, Seventh edition
- Nordstokke, W. D. ve Zumbo, D., B. (2010). A new nonparametric levene test fore qualvariances. *Psicología*, 31, 401-430. <http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=16917017011>.
- O'Kane, R., H. (2013). Against Legitimacy. *Political Studies*, 41:3, 471-487. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.1993.tb01650.x>
- Özçürümez, S. Ve Julinda H. (2022). Expanding the boundaries of thelocal: Entrepreneurial municipalism and migration governance in Turkey. *New Perspectives on Turkey* 1–19. <https://doi.org/10.1017/npt.2022.19>.
- Parkinson, J. (2003). Legitimacy problems in deliberative democracy", *Political Studies*, 51(1), 180-196. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1111/1467-9248.00419>. 21.05.2019

Sangiovanni, A. (2019). Debating the EU's raison d'être: On the relation between legitimacy and justice. *Journal of Common Market Studies*, 57(1), 13-27. DOI: 10.1111/jcms.12819

Sjursen, H. (2006). The EU as a 'normative' power: How can this be? *Journal of European Public Policy*, 13:2, 235-251, Doi: 10.1080/13501760500451667

Tabachnick, B. G. ve Fidell. L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson Education, Sixth edition

Türkiye İstatistik Kurumu, 08 Eylül 2024 tarihinde, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Subat-2024-53509> adresinden elde edilmiştir.

Üzelakçıl, Ö. (2024). Türkiye's policy towards Syrian asylum seekers in light of the normative power of the european union and Carl Schmitt's critique of liberal democracy. *Siyasal: Journal of Political Sciences*, 33(1), 55-70. <https://doi.org/10.26650/siyasal.2024.33.1360063>

Üzelakçıl, Ö. (2022). Dağıtıcı ve kolektif iktidar perspektifinden açık kapı politikası analizi. *Tarsus Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-27.

Üzelakçıl, Ö. (2021). Türkiye'deki Suriyeliler: Devlet kapasitesi ve meşruiyet konusu. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 9(2), 387-416.

Üzelakçıl, Ö. (2020). *Türkiye'de Suriyeli göçmenlere yönelik politikalar: Devlet kapasitesi ve meşruiyet sorunu* (Yayın no: 654828) [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Yong A., G. ve Pearce, S. (2013). A beginner's guide to factor analysis: Focusing on exploratory factor analysis. *Tutorials in Quantitative Methods for Psychology*, 2013, 9(2), 79-94. doi: 10.20982/tqmp.p079.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem:

This article assesses the legitimacy of Türkiye's immigration policy towards Syrians. The article examines the societal consent, necessity and legality of the policy, and applies Michael Mann's state capacity theory to this analysis. The article posits a correlation between the legitimacy of Türkiye's immigration policy towards Syrians and state capacity.

Research Questions:

The research question of the study is to find out whether the consent of the society, the belief in the necessity and the legality of the decisions are ensured in political decisions towards Syrians. Therefore, it is to investigate whether the policies towards Syrians have legitimacy or not.

Literature Review:

Legitimacy may vary depending on the capacity of a political system, the compatibility of its political institutions with society and its ability to solve problems. Otherwise, the legitimacy crisis will affect the existence of democratic systems (Lipset, 1959). Therefore, a sustainable legitimacy will be based on legality, necessity and consent (Hechter, 2009). Legitimacy can be described in different dimensions. For example, political legitimacy can be seen as accepting moral or belief values or not objecting to rules (Sangiovanni, 2019). Citizens' approval of the laws enacted by the state to implement its policies is also a measure of legitimacy. In this regard, legitimacy can be achieved through the principles of legality, justification and consent (Gilley, 2006). Beetham emphasised that the realization of these three conditions would ensure order, stability and efficiency, and thus legitimacy (O'Kane, 1993). Mann, on the other hand, associated legitimacy with

infrastructural power and emphasize that power can achieve legitimacy to the extent of its ability to penetrate society in terms of material and immaterial resources. Mann emphasised that infrastructural power will come to the fore if it takes an approach close to society and that it can penetrate the ideological, economic, military and political (IEAS) elements of the social structure, opening the way for negotiation (Moran, 1998). Ultimately, according to Mann, the content of infrastructural power will reflect ideological ideas and beliefs; militarily, defense and security; economically, prosperity; politically, justice and order (Mann, 1986). In fact, Mann drew attention to the dangers that may occur in Europe through the dimensions of shelter, welfare and security in migration policies (Mann and Hall, 2011). In summary, the background of the views that Türkiye faces an infrastructural power deficit in the issue of asylum seekers in terms of the ideological, economic, military/security and political dimensions of the social structure and consequently faces a legitimacy problem has been analyzed.

Methodology:

The article argues that there is a link between the legitimacy of Türkiye's immigration policy towards Syrians and state capacity. To examine the relationship, a survey was conducted on 390 citizens of Türkiye. The main mass of the research was composed of citizens in the provincial centers of Istanbul/Fatih, Mersin/Mezitli and Kilis, which are expected to represent the research population accurately, instead of the borders of Türkiye. The size of the study group from the selected population was proportional to the main population and the number of study groups in each province. However, since a ready-made list of people living in these regions could not be provided, the research population of individuals was formed by non-random sampling method.

The methodology followed in the study is related to the process of testing the main hypothesis and sub-hypotheses. Our main hypothesis is 'There is a relationship between the legitimacy of the Syrian migration policy and state capacity'. In connection with our main hypotheses, our sub-hypotheses were determined as follows: The sub-hypotheses tested whether there is a correlation between social consent, belief in necessity and commitment to legal factors and state capacity. In the study, in order to test the hypotheses, correlation and regression analyses were performed on the factors (variables related to the hypotheses) selected from the survey questions and the problem of state capacity and legitimacy gap in policies towards Syrians was evaluated through survey data.

Results and Conclusions:

Firstly, a correlation analysis was conducted to test the arguments. The results indicate a correlation between societal consent, belief in necessity, and adherence to legal factors and the state's capacity. Secondly, a multiple regression analysis was conducted to determine the linear relationship between the state capacity and consent, legality and necessity. The regression model is statistically significant, as shown by the F (148.177) and sig (0.000) values. The model shows that the independent variables explain around 53% of the variation in the dependent variable. It can be predicted that Türkiye's immigration policy towards Syrians may create a deficiency in the infrastructural power of the state, as it cannot provide legitimacy that includes social consent, belief in its necessity *and legality*.

EKLER:**Dip not 8'e ilişkin tablo:**

Faktör analizi sonrası tekrar oluşturulan faktörlerin dağılımı

Adet	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Faktör 5
1	A.11. Suriyeli bir komşunun olması beni rahatsız etmez.	B.14. Suriyelilere çalışma izni verilmelidir.	A.14. Suriyelileri kabul etmek din kardeşliğinin gereğidir.	D.1. Suriyelilere yönelik göç politikası, toplumun her kesiminin katılımı ile sağlanmıştır.	D.14. Suriyeliler, Bayram için ülkelerine gidilebiliyorlarsa, ülkelerine temelli de dönebilirler.
2	A.10. Suriyelilere evimi kiraya verebilirim.	B.15. Maddi durumu iyi olan Suriyelilere vatandaşlık verilmelidir.	C.9. Askerlerimizin, Suriye'de savaşmasını destekliyorum.	D.7. Toplum göç politikasını uygulayan kurum ve kuruluşlar hakkında yeteri kadar bilgi sahibidir.	D.15. Hükümet, Suriyelileri siyasal bir tutum içinde değerlendirmektedir.
3	A.9. Suriyelilere yönelik yardım faaliyetlerine katılmak isterim.	B.11. Suriyeliler kolay şekilde mülk alabilmelidir.	D.9. Türkiye Devletinin Suriye politikası, Ortadoğu Barışına hizmet etmektedir.	D.10. Türkiye Cumhuriyeti Devletine verdiğim destek, göç politikasına destek vermeme gerektirmektedir.	C.3. Suriyelilerin bizlere vereceği can ve mal kaybından endişe duyuyorum.
4	A.8. Yaşadığım yerlerdeki düzensizliğin sebebi Suriyeliler değildir.	B.12. Suriyelilere eğitimde fırsat eşitliği sağlanması, ekonomiye de olumlu katkı sağlayacaktır.			
5	A.7. Suriyeli biriyle arkadaş olabilirim.	B.7. İşsizliğin artmasında, Suriyelilere açılan iş imkânlarının etkisi olmamıştır.			
6	A.6. Suriyelilerle evlenmek,	B.9. Suriyelilere yapılan yardımlar			

	toplumsal yapımıza zenginlik katar.	ekonomik büyümeden daha önemlidir.
7	A.5. Suriyeli dilencilere ayırım yapmadan para verebilirim.	B.3. Vatandaşlar ile Suriyeliler birlikte çalışmaktan hoşlanmaktadırlar.
8	A.4. Suriyeli lokantalardan rahatlıkla yemek yiyebilirim.	B.5. Suriyeliler, ticari hayatın canlanmasını sağlamışlardır.
9	A.3. Suriyelilerin nezih restoranların a ailemle gidebilirim.	D.2. Suriyeliler siyasete girebilmelidir.
10	A.2. Suriyelilere yönelik olumsuz söylemler beni üzmemtedir.	D.6. Suriyelilere vatandaşlık hakkı verilmelidir.
11	B.6. Suriyelilere nakdi veya aynı yardımda bulunabilirim.	C.10. Suriyeli kadın, yaşlı ve çocuklar dışında kalanların gönderilmesi düşüncesine karşıyım.
12		C.11. Suriyeliler ile artan nüfusumuz, devletimize güç katacaktır.

13	C.15. Yeni doğan Suriyeli bebeklerin Türk vatandaşı olmasını, gelecek nesillere etkisi bakımından doğru bir uygulamadır.
14	A.12. Ülkelerinde savaş varken; Suriyelilerin plaj ve parklarda nargile keyfi yapmasından rahatsızlık duymuyorum.

Dip not 9'a ilişkin tablo:

Yaşadığı yer değişkenine göre Devlet Kapasitesi Ortalamalarına İlişkin Scheffe Testi Karşılaştırması

			Ortalama Farklılık	Standart Hata	Anlamlılık Değeri (p)
Devlet Kapasitesi	Kilis	Mersin Mezitli	,03158	,11595	,960
		istanbul fatih	-,21573	,10708	,113
	Post Hoc	Kilis	-,03158	,11595	,960
		Mersin Mezitli	-,24731	,09243	,022
	İstanbul Fatih	Kilis	,21573	,10708	,113
		Mersin Mezitli	,24731	,09243	,022